

Sygn. akt I ACa 1652/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 maja 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Hanna Nowicka de Poraj
Sędziowie:	SSA Barbara Górczanowska SSA Sławomir Jamróg (spr.)
Protokolant:	sekr. sądowy Katarzyna Rogowska

po rozpoznaniu w dniu 10 maja 2017 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa Ł. S.

przeciwko J. M. (1)

o zapłatę

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 24 maja 2016 r. sygn. akt I C 2116/15

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od powódki na rzecz pozwanego kwotę 10 800 zł (dziesięć tysięcy osiemset złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.**

SSA Barbara Górczanowska SSA Hanna Nowicka de Poraj SSA Sławomir Jamróg

Sygn. akt I ACa 1652/16

UZASADNIENIE

Powódka Ł. S. w ostatecznie sprecyzowanym żądaniu wniosła o zasądzenie od pozwanego J. M. (1) odszkodowania w łącznej kwocie 1.500.000 zł

Na uzasadnienie wskazała, że pozwany był pełnomocnikiem procesowym w sprawie z jej powództwa przeciwko G. K., sygn. akt I C 1845/13. Powódka zarzuciła pozwanemu, że w trakcie toczącego się postępowania nie powstrzymał pozwanej G. K. przed wyrażaniem krzywdzącej opinii pozwanej o powódce oraz poświadczenia nieprawdy co do

przyczyn rozpadu jej małżeństwa. G. K. miała też w tamtej sprawie posądzić powódkę o skrajny cynizm. Zdaniem powódki radca prawny miał obowiązek pouczyć pozwaną aby powstrzymała się od opinii o powódce dopóki jej wersja wydarzeń nie zostanie zweryfikowana w procesie. Zaniedbanie pełnomocnika doprowadziło do zrujnowania dobrego imienia powódki, której wartościami są „Bóg, Honor, Ojczyzna”. Ponadto powódka podała, że przed Sądem Rejonowym w C. sygn. akt III Rc 404/13, toczyła się sprawa z powództwa Ł. S. przeciwko jej córce A. S. (1), którą również reprezentował pozwany J. M. (1). Zdaniem powódki, pozwany jako doradca jej córki w procesie o alimenty, powinien ją nakłonić, aby wypłaciła powódce żądane przez nią alimenty. Skoro pozwany tego nie zrobił, to naraził powódkę na to choroby. Powódka wskazała, że A. S. (1) w sprawie o alimenty oświadczyła, że jest osobą bezrobotną, co również doradził jej pozwany, jako jej pełnomocnik procesowy.

Pozwany J. M. (1) wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Wyrokiem z dnia 24 maja 2016r. sygn. akt I C 2116/15 Sąd Okręgowy w Krakowie oddalił powództwo i zasądził od powódki na rzecz pozwanego kwotę 7200zł tytułem kosztów procesu.

Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia:

Przed Sądem Okręgowym w Krakowie, do sygn. akt I C 1845/13 toczyła się sprawa z powództwa Ł. S. przeciwko G. K. o zasądzenie odszkodowania w kwocie 500.000 zł Powódka w pozwie wskazała, że domaga się zasądzenia od pozwanej ww. odszkodowania za zrujnowanie jej życia poprzez rozbicie jej małżeństwa. Pozwana G. K. była reprezentowana w tamtym procesie przez pełnomocnika z wyboru - radcę prawnego J. M. (1), który w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa jako oczywiście bezzasadnego, w uzasadnieniu wskazując, że powódka dopiero po 16 latach od orzeczenia rozvodu uznała, że to pozwana ponosi winę za rozpad jej małżeństwa, nie przedstawiając jednocześnie żadnych dowodów na poparcie swojego stanowiska. Wyrokiem z dnia 30 kwietnia 2014 r. Sąd Okręgowy w Krakowie w sprawie o sygn. akt I C 1845/13 oddalił powództwo i zasądził od powódki na rzecz pozwanej kwotę 1.000 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. W tej sprawie pełnomocnik oświadczenia pełnomocnika były zgodne z wolą mocodawczyni G. K., jej zeznania były swobodne, pełnomocnik J. M. (1) nie wskazywał jej co ma zeznawać, nie nakłaniał jej do zeznań. Ponadto przed Sądem Rejonowym w C., sygn. akt III Rc 404/13, toczyła się sprawa z powództwa Ł. S. o alimenty przeciwko jej córce A. S. (1), którą również reprezentował pozwany J. M. (1).

W pozwie o alimenty z dnia 26 lipca 2013 r. powódka domagała się od córki alimentów w kwocie 1.000 zł miesięcznie, na uzasadnienie wskazując, że znajduje się w trudnej sytuacji finansowej, nie posiada żadnych środków na utrzymanie. W toku procesu zeznawali w charakterze świadków m.in. G. K. i były mąż powódki Z. S.. Na rozprawie w dniu 30 stycznia 2015 r. powódka Ł. S. cofnęła pozew w całości, skutkiem czego postanowieniem z dnia 30 stycznia 2015 r. Sąd Rejonowy w C. umorzył postępowanie.

Ustalenia zostały dokonane w oparciu o dokumenty zgromadzone w sprawie oraz na podstawie zeznań świadka G. K.. Sąd oddalił wniosek dowodowy o przesłuchanie świadka A. S. (1), jako nieprzydatny dla rozstrzygnięcia i zmierzający do niepotrzebnej przewłoki postępowania.

Przy tym stanie faktycznym Sąd powództwo Ł. S. oddalił jako bezzasadne i nie udowodnione. Odwołując się do 6 k.c. Sąd wskazał, że ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne.

W przedmiotowej sprawie powódka nie przedstawiła dowodów na poparcie swoich twierdzeń, zaś stan faktyczny sprawy nie pozwalał na stwierdzenie, iż pozwany J. M. (1) działając jako pełnomocnik pozwanej G. K. w sprawie do sygn. akt I C 1845/13 oraz jako pełnomocnik pozwanej A. S. (1) w sprawie do sygn. akt I III Rc 404/13 dopuścił się bezprawnych działań, które mogłyby skutkować powstaniem po stronie powódki szkody tak majątkowej jak i niemajątkowej (krzywdy). Twierdzenia powódki w tym zakresie nie zasługują na uznanie wobec ustaleń poczynionych przez Sąd na podstawie akt sprawy I C 1845/13 oraz akt sprawy sygn. akt I III Rc 404/13. Z analizy pism procesowych, protokołów rozpraw nie wynika, by pozwany jako pełnomocnik profesjonalny stron nakłaniał G. K. do składania określonych zeznań, a w szczególności do wyrażania o powódce krzywdzących opinii. Zdaniem Sądu Okręgowego nie

zostało wykazane by pozwany namawiał A. S. (1) do składania określonych oświadczeń, pomimo tego, że powinien namawiać swoją mocodawczynię, by „wypłaciła powódce alimenty”. Ostatecznie to powódka Ł. S. cofnęła pozew o alimenty w całości, skutkiem czego postanowieniem Sąd Rejonowy w C. umorzył postępowanie. Zdaniem Sądu powódka nie wykazała, by pozwany nakłaniał reprezentowane przez siebie strony w ww. procesach do składania negatywnych i krzywdzących ocen o powódce, a także, by pozwany, działał wbrew ich woli. W zachowaniu pozwanego nie można dopatrywać się jakichkolwiek działań lub zaniechać godzących w interesy powódki oraz naruszających obowiązki oraz normy etyki wykonywanego zawodu radcy prawnego. W ocenie Sądu w niniejszej sprawie nie zostały spełnione przesłanki odpowiedzialności deliktowej (art. 415 k.c.) po stronie pozwanego, gdyż nie dopuścił się czynu bezprawnego, a nadto powódka nie wykazała, jaki jest związek przyczynowy pomiędzy tym zachowaniem, a doznana przez nią rzekomą krzywdą (szkodą). Skutkowało to oddaleniem powództwa oraz zasądzeniem na rzecz pozwanego kosztów na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. w zw. z § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013, poz. 490 t.j.) .

Apelację od tego wyroku wniosła Ł. S. zaskarżając orzeczenie w całości zarzucając , że radca prawny J. M. (1) działając imieniem mocodawczyni potwierdził stanowisko G. K. i stał się w ten sposób współwinny wydanej niesprawiedliwej i krzywdzącej opinii, która nie była przez Sąd zbadana. J. M. (2) ponosi więc odpowiedzialność za współudział. Zdaniem powódki wyrok wydano bez zbadania dokładnie sprawy , dla której znaczenie ma przesłuchanie A. S. (1) i J. M. (1).

Powódka wniosła o zmiany wyroku i o zasądzenie dochodzonej należności.

Rozpoznając apelację Sąd Apelacyjny uznał za własne ustalenia Sądu Okręgowego i zważył co następuje:

Zgodnie z art. 227 k.c. przedmiotem dowodu są fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie. Nie ma żadnego znaczenia dla rozstrzygnięcia ewentualny dowód z zeznań świadka A. S. (1) albowiem nawet potwierdzenie okoliczności zawartej w tezie dowodowej wskazanej przez powódkę na rozprawie w dniu 25 maja 2016r. nie mogła wywołać odpowiedzialności pozwanego względem Ł. S., skoro zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych według brzmienia wynikającego z tekstu Dz.U.2010r. nr 10.poz.65 radca prawny miał działać w ochrony prawnej interesu A. S. (1) a więc z natury rzeczy przeciwko interesom powódki. Skoro zaś nie zostało wykazane , że istniał obowiązek prawny świadczenia alimentów na rzecz powódki przez A. S. (1) to ewentualny wpływ pełnomocnika na stanowisko procesowe osoby pozwanej, żądającej oddalenia powództwa w sprawie III RC 404/13 nie mógł naruszać zasad należytej staranności wynikająca z wiedzy prawniczej oraz zasad etyki radcy prawnego. Słusznie Sąd Okręgowy wskazywał, więc, że w zachowaniu pozwanego nie można dopatrywać się jakichkolwiek działań lub zaniechać naruszających obowiązki profesjonalnego pełnomocnika oraz normy etyki wykonywanego zawodu radcy prawnego. Nie zostały spełnione przesłanki odpowiedzialności deliktowej ani w zakresie źródła odpowiedzialności (art. 415 k.c. i art. 422 k.c.) ani też w zakresie szkody. Nawet więc ewentualne potwierdzenia pominiętym dowodem z zeznań A. S. (1) , że wniosła o oddalenie powództwa o alimenty na skutek uzyskania porady prawnej pozwanego to i tak nie mogło to zmienić dokonanej przez Sąd Okręgowy oceny braku wykazania źródła odpowiedzialności deliktowej J. M. (1). Przesłuchanie zaś stron stanowi dowód subsydiarny a jego przeprowadzenie nie jest obligatoryjne i następuje dopiero , jeżeli po wyczerpaniu środków dowodowych lub w ich braku pozostały niewyjaśnione fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Istotne dla rozstrzygnięcia okoliczności ustalono zaś na podstawie innych dowodów. Przebieg procesu w sprawach o rozwód i alimentów wynikał bowiem z dowodów z dokumentów z akt tych spraw a stosunki pomiędzy pełnomocnikiem a G. K. zostały ustalone na podstawie zeznań tego świadka. Nie ma żadnych zaś twierdzeń , że J. M. (1) był uczestnikiem zdarzeń sprzed kilkudziesięciu lat i mógłby zweryfikować prawdziwość zeznań G. K.. Dowody odzwierciedlające w sposób obiektywny przebieg procesów nie dają podstaw do przyjęcia by sam pełnomocnik miał złożyć jakiegokolwiek oświadczenia wykraczające poza standard obrony interesów mocodawcy.

Uzupełniając wywód Sądu pierwszej instancji należy odnieść , się do ewentualnych podstaw odpowiedzialności z art. 23 i 24 k.p.c. w zw. z art. 448 k.c. , szczególnie, że powódka w apelacji powołuje się na wyrażanie przez pozwanego i G. K. niepocholebnych opinii o powódce.

G. K. sama odpowiada za ewentualne naruszenie dóbr osobistych powódki w związku z ewentualnym przekroczeniem wolności słowa i swobody wypowiedzi w procesie, co nie zwalania jednak pełnomocnika od odpowiedzialności za wydane przez niego oświadczenia. Wynikający bowiem z art. 11 i art. 12 powołanej wyżej ustawy o radcach prawnych immunitet formalny radcy prawnego nie chroni od ewentualnej odpowiedzialności na podstawie art. 448k.c. za naruszenie godności lub czci (w rozumieniu art. 23 k.c.).

Zdaniem Sadu Apelacyjnego treść oświadczeń J. M. (1) a nawet oświadczeń G. K. i Ł. S. stwierdzona odpowiedzią na pozew i protokołami rozpraw nie pozwala na uznanie, że oświadczenia wykraczały o poza standard adekwatny do sporów rodzinnych i by te oświadczenia były bezcelowe lub zbędne. Nie ma więc nawet znaczenia czy pełnomocnik nakłaniał G. K. do wyrażenia oświadczeń skoro dowody z dokumentów obradujących przebieg procesu o zapłatę i o alimenty nie wskazują by doszło tamże do przekroczenia zasad wolności wypowiedzi obowiązujących w procesie. Jak podnoszone jest w orzecznictwie, odwoływanie się do cech charakteru czy osobowości strony w procesie, zazwyczaj całkowicie zbędne w typowej sprawie majątkowej, może być potrzebne na przykład w sprawie rozwodowej lub innej rodzinnej, w których właściwości osobiste stron często odgrywają istotną rolę (por. wyrok z dnia 20 kwietnia 2006 r., IV CSK 2/06OSNC 2007 nr 2, poz. 30.

Sprawa I C 1845/13 została zaś oparta na faktach powiązanych ze sprawą rozwodową powódki i jej męża. Udokumentowane zarzuty mogą dotyczyć oświadczeń zawartych w piśmie samego pełnomocnika w odpowiedzi na pozew w sprawie I C 1845/13 i sprowadzają się do stwierdzenia , że „strona pozwami uznaje ona, że roszczenia A. S. (2) są przejawem skrajnego cynizmu” (k-58)„. Takie stwierdzenie nie wykraczało poza dopuszczalną osobistą ocenę przez G. K. jako osoby pozwanej (a przez to także roszczeń pełnomocnika) przy uwzględnieniu kierowanego do przez Ł. S. do G. K. roszczeń i zarzutów. Należy bowiem uwzględnić, że podstawą odpowiedzi na pozew w tamtej sprawie były fakty , że to powódka opuściła swego męża pozostawiając go z trójką dzieci a przy tym kieruje do G. K. zarzuty doprowadzenia do rozpadu jej małżeństwa. W takiej sytuacji przekazanie przez pełnomocnika osobistej opinii strony wskazujące, że w odczuciu G. K. to właśnie A. S. (2) lekceważy zasady etyczne (cynizm) , było ściśle powiązane z twierdzeniami faktycznymi i co więcej nie było gołosłowne w aspekcie wyniku procesu. Zarzuty pozwanej wniesione przeciwko wyrokowi wydanemu w sprawie I C 1845/13 pozostają poza granicami apelacji wniesionej od wyroku z dnia 24 maja 2016r. sygn. akt I C 2116/15. Nie ma zaś potrzeby oczekiwania na wynik postępowania wywołanego nadaniem biegu pismu powódki z dnia 29 lipca 2016r. (k-106) w sprawie I C 1845/13 skoro w tej sprawie Sąd może dokonać własnej oceny działania pełnomocnika G. K. niezależnie od ewentualnej oceny działań samej mocodawczyni.

Wypowiedź pełnomocnika zawarta w odpowiedzi na pozew w sprawie nie wykraczała w ocenie Sądu Apelacyjnego poza wolność wypowiedzi w procesie nie można czynić z tego tytułu zarzutu pełnomocnikowi, działającemu w granicach określonych przepisami prawa i z uwzględnieniem potrzeb reprezentowanej strony. Nawet więc przy uznaniu, że w wymiarze obiektywnym stwierdzenie o cynizmie powódki narusza jej dobre imię to i tak wyłączona jest w takiej sytuacji bezprawność skoro realizowano uprawnienia stanowiące podstawowe zasady procesowe.

Wobec powyższego apelację jako niezasadną oddalono na podstawie art. 385 k.p.c. O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98§1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 391§1 k.p.c. przy zastosowaniu§2 pkt 7, §10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. 2015r. poz. 1804). Nie było podstaw do odstąpienia od obciążenia powódki kosztami skoro znała ona stanowisko Sądu Okręgowego i nie mogła już na tym etapie posiadać usprawiedliwionego przekonania o zasadności roszczeń tym bardziej wobec wyników wcześniejszych procesów. Sama trudna sytuacja finansowa nie uchyła od obowiązku zwrotu kosztów przeciwnikowi zgodnie z zasada odpowiedzialności za wynik sprawy.

SSA Barbara Górczanowska SSA Hanna Nowicka de Poraj SSA Sławomir Jamróg